

TERESA COSTA-GRAMUNT

Hi va haver un temps en què ideals morals, com llavors en un camp de blat, van sembrar el terreny espiritual de moltes persones, eren la seva guia, el seu nord. *La vida és el preu d'un ideal*, resa el lema d'un segell reproduït a la portada de *Mitologia, simbologia i literatura* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat). Al segell de color sèpia hi ha la figura d'un Sant Jordi. Els pobles amb personalitat creen els seus mites i símbols. Catalunya va començar la seva singladura com a nació en el moment en què van dibuixar-se les quatre barres de sang sobre un escut d'or. Sant Jordi, el vencedor del drac, imatge simbòlica de les mal-tempsades que la vida sempre presenta tant a pobles com a persones, és el patró d'aquesta terra noble.

La vida és el preu d'un ideal, lleigeixo en la imatge del segell, i de seguida rememoro el meu pare, recentment traspasat. Nascut l'any 1919, pertanyia a aquella raça d'homes als quals els era impossible viure sense la llum d'un ideal. Com tots els joves de la seva generació va viure a peu de trinxera l'horror de la guerra civil que, precisament amb la derrota dels republicans com ell, va tancar una etapa de símbols nacionals que en la postguerra es van haver de recrear a les fosques.

En les files republicanes que van lluitar al front van convergir diversos sistemes simbòlics, nacionals i internacionals, que poblarien l'imaginari col·lectiu d'aquells joves soldats catalans. Una paraula adquiriria suprema virtut en l'imaginari personal del meu pare: camarada. Era una paraula d'ús comú en la relació dels joves combatents encara que no estiguessin polititzats. Però en la vida civil i represaliada que vindria després de la guerra fratricida, la paraula camarada quedaria proscriu, seria enviada a l'infern.

Però els principis que deriven d'aquesta paraula –per al meu pare: company, amic, germà– van mantenir-se inalterables tot al llarg dels seus 93 anys. El qui en vida del meu pare era proclamat camarada sabia que li havia estat atorgat el guardó màxim en la seva consideració. Camarada, doncs, era per a ell i per a qui en rebia el nom, una categoria. Més encara: era la nominació d'un arquetip que en molts casos equivalia també a la categoria espiritual de germà de l'ànima.

De conformitat amb la vida i amb la mort que la corona, el vell camarada ha mort serè i conscient de la vida que transcendeix. Amb la seva fe cristal·lina sempre va servir a Senyor que no es podreix, com va dir, davant la seva reina morta, Francesc de Borja. El vell va solcant a poc a poc les aigües del llac Estígia en la barca de Caront. A l'altra riba hi ha una pàtria celeste. Les paraules sempre tenen un sentit, i la de camarada suposava per al vell esperança en la vida i en la humanitat, espill de la grandesa del seu Senyor. L'esperança és la porta que obre totes les portes, i Sant Pere li ha obert la porta de l'altra banda de l'existència. En el llindar serà rebut també pels camarades que li

han passat al davant, alguns amb tan poca edat que a penes van tenir temps de viure, la guerra va massacrar els seus cossos gairebé adolescents, i a tants va fer morir de fam i de malalties en el camp de concentració. El jove va plorar els seus amics. Com ell, aquells companys havien estat forjats en una constel·lació d'ideals demòcrates, oberts i civilitzats, com volia Eugeni d'Ors. Els ideals, flors espirituals sense màcula, van ser recollits del terra brut i tacat de sang, i van ser alimentats pel jove amb una vida íntegra, honesta, d'acord amb els més sagrats principis humans. El vell camarada mai no va oblidar els camarades immolats en la defensa d'aquests principis, quantes vegades n'havia parlat.

